

Ambicí EU a hlavním cílem rozvoje tzv. evropské bezpečnostní a obranné politiky (ESDP - European Security and Defence Policy) je dosáhnout schopnosti rychle reagovat na vznikající krizové situace. Rozvoj vojenskoprůmyslového komplexu a nepřetržitě rostoucí vojenský potenciál umožňují EU sehrávat stále větší úlohu při řešení krizových situací, v poskytování humanitárních pomocí, v podpoře udržování mezinárodního míru a bezpečnosti. V neposlední řadě umožňuje poskytovat pomoc úsilí Spojených národů při naplňování Charty OSN. Naplňování těchto cílů je nejenom ambicí, ale také povinností EU.

Jedním z prostředků naplnění těchto ambicí a povinností EU jsou operační svazky Battle Groups, jež jsou prezentovány jako nový přístup k vytváření sil a zkvalitňování schopností rychlé reakce EU. Cílem jejich výstavby je poskytnout EU větší operační pružnost při naplňování žádosti OSN o poskytnutí pomoci (ve specifických případech vést operace výlučně na vlastní odpovědnost), zvláště při vedení operací v zemích s nestabilními režimy na africkém kontinentu. Operace Artermis, která byla vedena v letních měsících roku 2003 na území Demokratické republiky Kongo (třetí největší stát v Africe), se stala do jisté míry modelem pro vytváření operačních svazků Battle Groups. Zkušeností a poznatků z operace Artermis je možno plnohodnotně využít i při výstavbě a přípravě EU BATTLE GROUP CZE/SVK.

Úvod

Druhá vojenská a první samostatná operace EU – operace Artermis – byla zahájena dne 12. června 2003 v prostoru města Bunia v Demokratické republice Kongo. K provedení této operace EU nedisponovala žádnými zdroji, prostředky a schopnosti NATO. EU zahájila operaci na základě žádosti generálního tajemníka OSN Kofiho Annana o poskytnutí vojenské pomoci mírovým silám OSN. Po stažení mírových jednotek OSN z oblasti města Bunia došlo k prudkému nárůstu zločinnosti a zvýšení intenzity bojů, což mělo za následek smrt mnoha civilních obyvatel. Prvotním cílem operace Artermis bylo stabilizovat bezpečnostní situaci a umožnit, aby se mírový proces pohnul směrem kupředu. Obsahem tohoto cíle byla ochrana obyvatelstva města Bunia a zajištění bezpečného provozu místního letiště. Operace proběhla úspěšně a byla oficiálně ukončena dne 15. září 2003, kdy v této krizové oblasti došlo k posílení mírových sil OSN MONUC (Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo). Operace Artermis byla, v kontextu společné platformy EU deklarované dne 8. května 2003, pouze jedním z projevů vynakládaného úsilí na upevnění celkového mírového procesu v Demokratické republice Kongo a v oblasti Velkých jezer. Operace Artermis ukázala, že evropská bezpečnostní a obranná politika (ESDP) může být využita k podpoře širších cílů jiných mezinárodních organizací. V tomto případě vojenská intervence EU zajistila podporu úsilí OSN vyřešit dlouhodobý konflikt, který zachvátil oblast rovníkové Afriky.

Průběh operace Artemis

Dočasné pohotovostní mnohonárodní síly (IEMF - Interim Emergency Multinational Force) vyslané do operace Artemis působily ve městě Bunia, ve východní oblasti Demokratické republiky Kongo (DRC) v době od **6. června 2003 do 7. září 2003**.

Jak již bylo napsáno, jednotky IEMF byly vyslány do této oblasti na základě žádosti generálního tajemníka OSN o pomoc při řešení složité bezpečnostní a humanitární krize, která vznikla začátkem měsíce května 2003 v regionu Ituri po stažení jednotek ugandské armády, které v tomto regionu v podstatě vykonávaly státní správu. V dubnu 2003 došlo ke zřízení dlouho očekávané prozatímní správy regionu Ituri (IIA - Ituri Interim Administration), což otevřelo cestu ke stažení uganských sil z tohoto regionu. Bohužel, po odchodu uganských sil dne 6. května 2003 došlo ke vzniku bezpečnostního vakua. Vedení mise OSN MONUC působící v Demokratické republice Kongo (DRC) bylo pod tlakem událostí a vývoje situace donuceno přijmout rozhodnutí o vyslání praporu uruguayských ozbrojených sil (URBATT - Uruguay Battalion) čítající 700 vojáků do hlavního města regionu Bunia. Úkolem praporu bylo poskytnout nezbytnou ochranu pracovníků OSN, kteří zajišťovali upevňování mírového procesu, který MONUC v předchozím období tak pracně zprostředkoval. Mise OSN MONUC však neměla patřičný mandát ani dostatek sil a prostředků k zajištění bezpečnosti a pořádku v této oblasti, a navzdory vyslání své operační zálohy URBATT do města Bunia nebyla schopna mocensky vzniklé bezpečnostní vakuum vyplnit. Region se opět ocitl ve vlně násilí a generální tajemník OSN byl nucen požádat Radu bezpečnosti OSN o vyslání dočasných pohotovostních mnohonárodních sil s úkolem stabilizovat situaci a to až do příchodu sil OSN v měsíci září 2003.

Nasazení URBATT v této situaci a za těchto podmínek bylo jediným možným a správným řešením, navzdory faktu, že URBATT byl v podstatě schopen plnit pouze statické úkoly ochrany a nebyl dostatečně připraven, vycvičen a vybaven pro náročné bojové nasazení, které situace ve městě Bunia tak naléhavě vyžadovala. Od samotného počátku bylo jasné, že URBATT není schopen učinit žádná jiná opatření, než poskytnout ochranu příslušníků mise OSN MONUC, pracovníků mezinárodních organizací a civilnímu obyvatelstvu, které již počalo hledat útočiště před hrozícím nebezpečím u jednotek OSN.

Provincie Ituri byla po léta zmítána ozbrojeným konfliktem, tím jak boje mezi ozbrojenými milicemi (organizovanými na etnických základech) byly podněcovány intervencemi sousedních zemí RWANDOU a UGANDOU. Poté co dne 6. května 2003 poslední uganská jednotka opustila město Bunia, milice složená z příslušníků kmene Lendu a „Jednota konžských vlastenců“ (UPC - Union of Congolese Patriots) představovaná převážně příslušníky kmene Hema, se pokusily formou ozbrojeného boje mezi sebou převzít vládu nad městem.

V důsledku toho oblasti mimo dosah kontroly jednotek mise OSN MONUC zcela ovládli ozbrojení těchto vzájemně soupeřících bojových uskupení. Ozbrojené útoky a násilí vůči civilnímu obyvatelstvu páchané pod záminkou snížení akceschopnosti protivníka učinilo poskytování jakékoliv pomoci strádajícímu obyvatelstvu ze strany humanitárních pracovníků krajně nemožným. V důsledku vývoje situace byly humanitární a nevládní organizace v podstatě nuceny zanechat své činnosti a zcela opustit oblast města Bunia. Situace se vyhrotila do té míry, že město Bunia bylo zcela pohlceno bezuzdným násilím, vymykajícím se jakékoliv kontrole. Velitelství 2. sektoru mírových sil MONUC a jeho příslušníci se stali terčem přímých útoků členů militantních skupin.

V průběhu ozbrojených srážek o získání nadvlády nad městem opustily tisíce civilních obyvatel ve spěchu své domovy. Uprchlíci před násilím hledali ve zmatku ochranu u velitelství 2.

sektoru mírových sil MONUC (**6000 uprchlíků**) a u letecké základny – místa dislokace URBATT (**10 000 uprchlíků**). Dne 13. května 2003 došlo ve městě Mongbwalu k brutální vraždě dvou vojenských pozorovatelů OSN. V této situaci se okamžitá vojenská intervence – s cílem zajistit naplnění základních požadavků bezpečnosti pro činnost příslušníků mírových sil MONUC a zabezpečení poskytování humanitární pomoci – stala nezbytnou.

Na základě analýzy a zhodnocení vývoje situace předložila sekce řízení mírových operací OSN (DPKO - Desk Peacekeeping Operations) generálnímu tajemníkovi OSN návrh, aby Radě bezpečnosti OSN podal žádost o poskytnutí naléhavé pomoci a nastolení rozsáhlých bezpečnostních opatření ve městě Bunia. V dopise z 15. května 2003 adresovaném předsedovi Rady bezpečnosti generální tajemník OSN žádá o „**rychlé vyslání mnohonárodních, vysoce připravených, dobře vyzbrojených a technicky vybavených vojenských sil, pod vedením jednoho z členských států RB OSN do prostoru města Bunia, s úkolem zajistit ochranu letiště a dalších životně důležitých objektů a zařízení ve městě a dále zajistit bezpečnost civilního obyvatelstva**“.

Tento dopis byl doprovázen návrhem vytvořit silnou vojenskou přítomnost OSN v regionu Ituri. Ve svém druhém mimořádném hlášení o činnosti mise OSN MONUC v Demokratické republice Kongo z 27. května 2003, zasláném RB OSN, poukazuje generální tajemník OSN na nestabilitu situace a krajní bezvládí, které panuje v regionu Ituri. Dále zdůrazňuje, že tento neblahý vývoj hrozí zhatit celkový mírový proces vedený na celonárodní úrovni. Generální tajemník OSN nastínuje záměr – pouze pro oblast Ituri – vytvořit jednotku mírových sil mise OSN MONUC v síle brigády.

Vzhledem k tomu, že nasazení tak velkých sil nebylo možné z časových a organizačních důvodů uskutečnit dříve než koncem měsíce července 2003, dochází nadále v tomto velmi nestabilním regionu východního Konga k rozšiřování nebezpečného mocenského vakua. V důsledku toho generální tajemník OSN opětovně přednáší svůj návrh uvedený již v dopise z 15. května 2003 a vyzývá RB OSN, aby s odvoláním na článek VII Charty OSN schválila okamžité, byť jen dočasné, nasazení vysoce připravených, vycvičených, dobře vyzbrojených a technicky vybavených ozbrojených sil do oblasti města Bunia pod vedením některého z členských států RB OSN.

Generální tajemník OSN spolu se svým náměstkem pro vedení mírových operací mezičlánkem přímo kontaktoval hlavní představitele členských států RB OSN s cílem zjistit stupeň ochoty převzít vedoucí roli při vyslání požadovaných pohotovostních ozbrojených sil do oblasti Bunia. V průběhu víkendu 10.-11. května 2003 generální tajemník OSN přímo oslovil francouzského prezidenta Jacquesa Chiraca, který vyjádřil ochotu Francie vyslat ozbrojené síly do oblasti města Bunia.

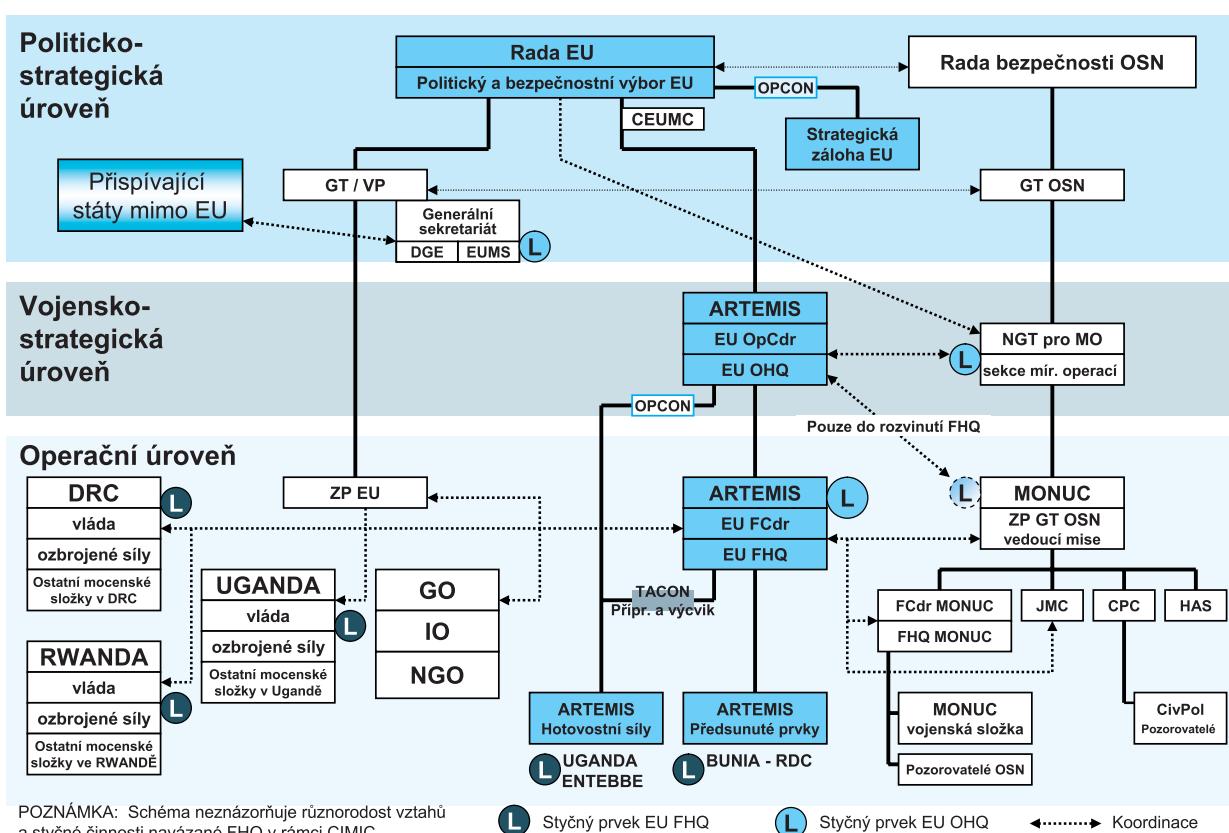
Na základě písemné žádosti generálního tajemníka OSN adresované prezidentu Francie Jacquesu Chiracovi vyjádřila francouzská vláda ochotu vyslat své ozbrojené síly do prostoru Bunia. Dne 30. května 2003 schválila Rada bezpečnosti OSN rezoluci č. 1484 pro nasazení dočasných pohotovostních sil IEMF do stabilizační operace s termínem jejího ukončení dne 1. září 2003. Úkolem operace bylo přispívat ke stabilizaci bezpečnostních podmínek a zlepšení humanitární situace v prostoru Bunia, zajistit ochranu letiště a dočasně uprchlých osob umístěných v táborech v prostoru Bunia a v případě nutnosti, jestliže to bude situace vyžadovat, poskytnout ochranu civilnímu obyvatelstvu a humanitárním pracovníkům přítomným ve městě.

Kladná odpověď francouzské vlády na žádost generálního tajemníka OSN o poskytnutí pomoci otevřela cestu pro zahájení první samostatné vojenské operace Evropské unie vedené

mimo území evropského kontinentu pod kódovým označením „Operace Artermis“. Zpočátku bylo zcela nejisté, zda IEMF nabudou formy vojenské operace EU. Avšak poté, co byl generální tajemník a vysoký komisař EU Radou EU požádán o předložení plánu provedení operace, schválila Rada EU dne 4. června 2003 společnou akci rady EU. [1] Tím byl vytvořen základ pro provedení vojenské operace EU v Demokratické republice Kongo (viz obr. 1).

V dalším běhu událostí na základě kontaktů mezi generálním tajemníkem OSN a generálním tajemníkem a vysokým komisařem EU byla původní myšlenka nasazení mnohonárodních sil vedených Francií rozvinuta do konečné podoby operace pod vedením EU. Takto se zrodila základní idea provést první samostatnou vojenskou operaci EU pod vedením Francie jako nosné země a současně hlavního přispěvatele vojenských schopností, sil a prostředků.

Francie se stala nosnou zemí a hlavním přispěvatelem vojenských sil a prostředků pro pohotovostní jednotky IEMF. Tyto síly dále zahrnovaly menší kontingenty ozbrojených sil jak členských zemí EU, tak zemí, které členy EU nejsou: **Rakousko, Belgie, Brazílie, Kanada, Kypr, Německo, Řecko, Maďarsko, Irsko, Itálie, Holandsko, Portugalsko, Jižní Afrika, Španělsko, Švédsko a Velká Británie**. Navíc Francie, Velká Británie a Švédsko poskytly bojové jednotky. Belgie a Německo spolu s nečleny EU Kanadou, Jihoafrickou republikou a Brazílií poskytly jednotky bojového zabezpečení.

Obr. 1: Úrovně velení a koordinace v operaci Artemis (použité zkratky na konci článku)

Vzhledem k tomu, že se jednalo o vojenskou krizovou operaci, nebyly na operaci Artemis vynaloženy žádné finanční prostředky ze společného rozpočtu EU. Souhrnné náklady, dosahující sedmi milionů eur, byly hrazeny členskými státy EU v souladu s ujednáním na klíč založeném na poměru k hrubému domácímu produktu.

Na základě rozhodnutí francouzské vlády byl dne 20. května 2003 do Demokratické republiky Kongo spěšně vyslán průzkumný a rekognoskační tým francouzských ozbrojených sil. Tento

tým navázal kontakt s velením mise OSN MONUC v Kinshase (hl.m. Konžské demokratické republiky) a poté zahájil svoji činnost a působení v oblasti Bunia. Plánování operace IEMF ponechala OSN a MONUC plně v rukou velení francouzských ozbrojených sil.

Operace Artermis je první vojenská operace EU s autonomním systémem velení a řízení (viz obr. 2). Na rozdíl od operace Concordia, při vedení které byly využívány schopnosti plánování a velení SHAPE, operace Artermis byla vedena bez použití sil a prostředků NATO. V souladu s koncepcí nosného státu EU schváleného 24. 7. 2002, nezbytné schopnosti velení a řízení

Systém velení a řízení EU	
Operace EU	
CONCORDIA	ARTEMIS
kombinovaný	autonomní
schopnosti velení, řízení a plánování poskytnuty	
NATO - SHAPE	EU - členské země
operace pod velením	
DSACEUR – OHQ SHAPE	EU OpCdr – EU OHQ

Obr.2: Srovnání operací Concordia a Artemis

pro plánování, zahájení a celkové řízení operace Artermis byly poskytnuty členským státem EU (v tomto případě Francií), která sehrála úlohu nosného státu. Francie jako nosný stát poskytla operační velitelství pro řízení mise a většinu personálu včetně operačního velitele (generálmajor Bruno Marc Neveux) a velitele sil (brigádní generál Jean-Paul Thonier).

Operační velitel generálmajor Bruno Marc Neveux a brigádní generál Jean-Paul Thonier coby velitel sil EU vyvýjeli činnost v úzké spolupráci s mimořádným představitelem EU, kterým byl pro oblast Velkých jezer jmenován Ital Aldo Ajello.

Velitelství pohotovostních sil IEMF bylo dislokováno v Entebbe (Uganda) s předsunutým prvkem velení v Bunia (Kongo). Prostředky vzdušných sil přímé letecké podpory byly umístěny v N'Djamena (Čad). Operační velitelství bylo umístěno ve středisku plánování a řízení operací francouzských ozbrojených sil (CPCO - Centre de Planification et de Conduite des Operations) ve Paříži. Vojenský výbor EU (EUMC - EU Military Committee) monitoroval způsob vedení operace, zatímco politicko-bezpečnostní výbor (PSC - Political and Security Committee) z pověření Rady EU, v souladu s článkem 25 Smlouvy o Evropské unii, prováděl politické vedení a strategické řízení. Spolupráce s OSN byla zajišťována generálním tajemníkem/vysokým představitelem EU (SG/HR - Secretary General/High Representative), který za pomoci zplnomocněného představitele EU pro oblast Velkých jezer vyvýjel činnost v úzké spolupráci se zemí zastávající předsednictví EU a stal se hlavním kontaktem pro OSN, vládní představitelem RD Kongo (République démocratique du Congo) a další důležité činitele.

Dne 15. 7. 2003 generální tajemník/vysoký představitel EU vedl oddělená jednání s prezidentem DRC, Rwandy a Ugandy, tato jednání byla zaměřena na upevnění mírového procesu

v Demokratické republice Kongo. Po ukončení jednání generální tajemník/vysoký představitel EU uskutečnil dne 17. 7. 2007 návštěvu jednotek v prostoru operace Artermis.

Nasazení vojenských schopností poskytnutých Francií a ostatními členskými i nečlenskými státy EU do prostoru operace doprovázela politická a diplomatická aktivita EU, která dodávala významnou politickou váhu činnosti dočasných pohotovostních sil IEMF. Například jako podmínu nasazení svých sil, Francie požadovala písemný souhlas vlád Rwandy a Ugandy. Použití účinných nástrojů diplomacie EU bylo vysoce efektivní a získalo pro spolupráci sousední země, a zároveň jejich souhlas s nasazením IEMF. Mezníkem v upevnování mírového procesu v Demokratické republice Kongo bylo 1. 6. 2003, kdy došlo k ustanovení prozatímní vlády v Kinshase.

Dne 6. června 2003 byly první předsunuté prvky IEMF zasazeny do oblasti Bunia. Krátce nato došlo k nasazení ženijních sil a prostředků pro provedení údržby letiště, které se nacházelo ve velmi špatném stavu. Provedení rychlé opravy letiště a zabezpečovacích zařízení umožnilo uskutečnit strategickou a taktickou přepravu vojenských sil a prostředků.

FRANCIE – nosný stát :	• operační velitel
účast 17 států	• velitel sil
(14 EU + 3 ostatní)	• autonomní systém velení a řízení
Belgie	82
Brazílie	43
Francie	1785
Holandsko	1
Irsko	5
Itálie	1
Jižní Afrika	22
Kanada	52
Kypr	1
BUNIA -1400	
ENTEBBE - 805	
	CELKEM 2205

Obr. 3: Nasazené síly IEMF

Početní stav nasazených sil dosáhl **2205** osob (viz obr. 3). Z tohoto počtu se skoro jedna třetina spolu s velitelem sil (FCdr - Force Commander) nacházela v Ugandě na letišti Entebbe vzdáleném okolo 300 km. Přímá letecká podpora, vzdušný průzkum a pozorování byly prováděny prostředky vzdušných sil (včetně stíhačů Mirage) francouzské armády umístěnými na letištích v N'Djamena (hlavní město Čadské republiky) a Entebbe (přístavní město v Ugandě na břehu Viktoriina jezera).

Nasazení hlavních sil IEMF se uskutečnilo bez větších obtíží. IEMF užívaly hrozby použití síly nebo samotného užití síly přesvědčivým způsobem a poměrně rychle dokázaly zviditelnit svoji přítomnost a stabilizovat prostor operace. Zpočátku byl prostor nasazení omezen pouze na město Bunia, v dalším po naplnění požadavků na ochranu sil byl prostor operace rozšířen mimo obvod města.

Město Bunia bylo zamořeno soupeřícími ozbrojenými skupinami, jejichž příslušníci zcela otevřeně nosili ruční střelné zbraně. Počátečním opatřením IEMF bylo vyhlášení města Bunia a prostoru 10 km okolo města za zónu beze zbraní. Toto opatření znamenalo, že IEMF nebudou ve stanovené zóně tolerovat nošení ručních zbraní. Zatímco zbraně byly odebírány a kon-

fiskovány, neexistoval žádný komplexní program na odzbrojení milicí a ozbrojených skupin. Zbraně sice zmizely z ulic, ale nebyly staženy od jejich držitelů. Ozbrojené srážky soupeřících skupin se přenesly mimo obvod města, kde probíhaly s nezmenšenou intenzitou a IEMF se při plnění úkolů často nacházely uprostřed palby.

Mandát pro operaci Artermis vycházel z **rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1484** z 30. května 2003, která dávala IEMF právomoc podílet se na stabilizaci bezpečnostních podmínek a zlepšení humanitární situace ve městě Bunia, zajistit ochranu letiště, běženců v táborech ve městě Bunia a v případě potřeby na základě vývoje situace podílet se na ochraně civilního obyvatelstva, pracovníků OSN a humanitárních organizací ve městě. Protože rezoluce RB OSN byla schválena podle článku VII Charty OSN, byly síly nasazené do operace Artermis zplnomocněny při naplňování svého mandátu použít síly.

K prvnímu použití síly příslušníky IEMF došlo dne 16. června 2003 v jihovýchodní části města Bunia. Při přestřelce s příslušníky milice, kteří napadli hlídku IEMF, byli zabiti dva ozbrojenci. Mnohem těžší střetnutí s příslušníky UPC (Union of Congolese Patriots) se odehrálo začátkem července 2006, na jehož konci zůstalo 20 mrtvých ozbrojenců. Výsledky těchto ozbrojených střetů nenechaly nikoho na pochybách, že IEMF jsou připraveny a odhodlány kdykoliv použít síly vůči všem, kdo se nepodřídí bezpečnostním opatřením nebo budou nadále představovat hrozbu pro civilní obyvatelstvo. Vzhledem k proměnlivosti situace v regionu Ituri byla operace Artermis mnohem obtížnější a složitější než operace Concordia vedená v té době EU v Makedonii (FYROM - Former Yugoslav Republic of Macedonia).

Dne 21. 6. 2003 IEMF vydaly ultimátum všem ozbrojeným skupinám v Bunia, aby do 72 hodin odevzdaly všechny zbraně, nebo budou násilně odzbrojeny. Ačkoliv původní termín odevzdání zbraní byl následně prodloužen o 24 hodin, dne 25. 6. 2003 všechny ozbrojené milice opustily město Bunia s výjimkou 30 příslušníků osobní stráže k ochraně místního velitele milice. Z města Bunia byla vytvořena zóna beze zbraní. Pracovníci humanitárních organizací potvrdili, že došlo ke zlepšení bezpečnostních podmínek ve městě Bunia, avšak v okolí města situace zůstávala mimořádně nestabilní a překážela jejich úsilí v distribuci humanitární pomoci a vyšetřování případů porušování lidských práv. S omezeným mandátem nebylo možno v průběhu operace Artermis zabezpečit zlepšení bezpečnostních podmínek ve venkovských oblastech regionu Ituri.

Dne 28. července 2003 Rada bezpečnosti OSN schválila značné navýšení sil mise OSN MONUC na **10 800 osob**, včetně nasazení brigády (složené ze čtyř praporů a prvků podpory) o síle **4800 osob** do prostoru Ituri. Úkolem brigády bylo převzít plnění operačního úkolu od dočasných pohotovostních sil IEMF a zajistit naplňování vlastního mandátu ve městě Bunia, přilehlém okolí a v závislosti na situaci v dalších oblastech regionu Ituri. V souladu s ustanovením rezoluce RB OSN č. 1493/2003 mise OSN MONUC nabyla oprávnění a zplnomocnění použít všech nezbytných prostředků při naplňování svěřeného mandátu v regionu Ituri.

IEMF postupně obnovily bezpečnost ve městě Bunia a oslavily vojenské schopnosti soupeřících etnických milic z kmén Lendu a Hema, v to odříznutí přísunu vojenských dodávek ze zahraničí za pomoc kontroly nad vzdušným prostorem. Výsledkem bylo znovaotevření sídel politických stran a orgánů a obnovení politického procesu v prostoru Bunia. Do jisté míry se také podařilo obnovit ekonomické a sociální aktivity.

Dne 1. září 2003 síly IEMF předaly plnění všech zbývajících úkolů ve městě Bunia brigádě Ituri v podřízenosti mise OSN MONUC a po krátkém prodloužení svého pobytu (rezoluce RB OSN č. 1501 z 26. srpna 2003) se dnem 7. září 2003 zcela stáhly z daného prostoru. Předání

úkolů bylo IEMF kvalitně zplánováno a provedeno bez závad, a to přesto, že velitelství brigády OSN Ituri bylo v té době naplněno pouze na 25 % plánovaného početního stavu.

Zkušenosti a poznatky z mise Artemis

K výtečnému splnění operačního úkolu IEMF a dosažení úspěchu při znovunastolení bezpečnosti ve městě Bunia přispěly následující skutečnosti:

- Schopnost využití kvalitního letiště v Entebbe jako letecké základny vzdálené pouze 40 minut letu do města Bunia. Dočasné pohotovostní síly IEMF byly schopny poskytovat kvalitní operační podporu své předsunuté základně ve městě Bunia a nasadit do operace všechny dostupné vzdušné prostředky. Navíc dislokace sil a prostředků v Ugandě byla pozitivním signálem vzhledem ke spolupráci s klíčovým mocenským činitelem v této oblasti.
- Nasazení speciálních sil, okolo **150** příslušníků francouzské armády a **70-80** příslušníků švédských královských ozbrojených sil, poskytlo IEMF vysoce efektivní schopnost čelit ozbrojeným hrozbám a neutralizovat je jak v prostoru operace, tak i ve vzdálenějších místech mimo prostor vedení operace.
- Převážná většina jednotek v prostoru Bunia byla součástí francouzské armády. Úroveň jazykových znalostí příslušníků těchto jednotek a schopnost komunikovat s místním obyvatelstvem byla považována za obrovskou výhodu, která umožňovala navázání a rozvoj spolupráce a podstatně zlepšovala možnosti vojenského zpravodajství.
- IEMF měly vynikající zpravodajské schopnosti jak agenturní, tak i technické, včetně důležité schopnosti provádět odposlech mobilních telefonů a možnosti efektivně využívat satelitních snímků ke sledování pohybu polovojenských sil a ozbrojených skupin.
- Použití vzdušných prostředků IEMF bylo mimořádně efektivní jak pro vzdušné pozorování a provádění průzkumu, tak i při demonstraci síly: přelety proudových stíhaček Mirage nízko nad zemí přispívaly k posilování pověsti o mimořádných bojových schopnostech nasazených sil.
- Díky prvotřídnímu technickému vybavení měly IEMF vynikající schopnosti pro vedení činnosti ve ztížených podmínkách viditelnosti a v noci.
- Velení IEMF přikládalo velkou váhu činnosti skupiny pro styk s veřejností, která byla vysoce produktivní a efektivní ve vytváření obrazu spolupráce a jednoty v činnosti mezi IEMF a misí OSN MONUC.
- Vysoká pozornost byla věnována zdravotnickému zabezpečení. Ke každé rotě IEMF byl zařazen mobilní zdravotnický tým. V prostoru Bunia byla rozvinuta polní nemocnice se značnou chirurgickou kapacitou.

Přes určité nedostatky v počátečním navázaní kontaktu mezi IEMF a misí OSN MONUC v období plánování a přípravy rozvinutí sil, byla v dalším období, po rozvinutí IEMF a stanovení operačních zásad spolupráce s misí OSN MONUC, spolupráce na vynikající úrovni. Stálé kontakty a trvalé pracovní vztahy byly navázány ve městě Bunia, Kinshasa a Entebbe. URBATT navázal a udržoval dobrou spolupráci s IEMF, včetně vzájemné výměny informací a koordinace činnosti. Byla provedena vzájemná výměna radiostanic a součinnost při využívání letiště byla vysoce efektivní. Rozdílné mandáty, kompetence a operační podřízenost obou vojenských složek nezpůsobovaly žádné obtíže. Nevládní organizace (NGO - Non-Governmental Organi-

zations) a komunita humanitárních pracovníků se taktéž pochvalně vyjadřovaly o činnosti styčných důstojníků a spolupráci s IEMF, včetně ocenění pravidelné výměny informací.

Nedostatky a slabá místa v nasazení IEMF do operace

- Trvání na přesném dodržení tříměsíčního období nasazení IEMF do operace jasné signalizovalo všem zainteresovaným složkám, včetně bojovně naladěných ozbrojených skupin, že nasazení těchto sil do operace je jen dočasné.
- Přísné trvání na velmi omezeném prostoru operací – město Bunia – pouze odsunulo problém násilného a krutého jednání proti civilnímu obyvatelstvu mimo prostor města, kde páchaní brutálních ukrutností na místním obyvatelstvu pokračovalo v nezmenšené míře. IEMF si následně uvědomily, že jejich vlastní bezpečnost závisí na rozšíření vlastní činnosti mimo prostor města. Avšak vzhledem k omezené kapacitě IEMF, co do množství prostředků a velikosti sil, bylo velmi obtížné realizovat rozšíření prostoru operace.
- Důležitým faktorem byla skutečnost, že žádný ze států přispívajícím vojenským kontingentem do IEMF nebyl po ukončení operace IEMF ochoten pokračovat ve společné operační činnosti s misí OSN MONUC. Tato skutečnost dostala důvěryhodnost místa a úlohy mise OSN MONUC do obtížného postavení, protože mise OSN MONUC neměla k dispozici vysoce připravené speciální síly, kapacity vojenského zpravodajství ani schopnosti provádění přeletů, které tvořily základní předpoklad pro dosažení úspěchu IEMF. Odchodem IEMF z prostoru operace mise OSN MONUC ztratila všechny výhody plynoucí z využívání těchto sil, prostředků a schopností.
- V neposlední řadě, období nasazení IEMF – na dobu tří měsíců – vlastně znamenalo ještě kratší období činnosti v prostoru operace, protože jednotky potřebovaly určitý čas na rozvinutí v operačním prostoru a vyvedení a odchod z něho, a to v rozmezí těchto tří měsíců. Velení IEMF bylo zneklidněno vypršením mandátu schváleného RB OSN dnem 1. září 2003. Počínaje tímto dnem by v případě výskytu ozbrojeného incidentu zůstaly prvky IEMF nacházející se stále v prostoru operace bez právní ochrany. Tato skutečnost vedla k urychlení vyvedení a odchodu sil z prostoru operace a předložení žádosti RB OSN o prodloužení mandátu do 15. září 2007.

Závěr

Nasazení IEMF do operace Artermis bylo úspěchem. V regionu Ituri došlo k vyřešení krize, která byla humanitárního charakteru a ohrožovala rozvíjení celkového mírového procesu v Demokratické republice Kongo. Síly IEMF svojí činností obnovily bezpečnost ve městě Bunia, umožnily poskytování humanitární pomoci a zastavily další vyhrocování krize. Nejdůležitějším výsledkem operace bylo vytvoření podmínek pro nasazení silné a akceschopné brigády mise OSN MONUC, jež byla schopna převzít plnění operačního úkolu a zabezpečit jeho realizaci i mimo město Bunia.

Mise IEMF byla úzce pojata a z tohoto důvodu dosáhla splnění všech stanovených cílů. Byla realizována v přesně stanoveném časovém úseku a striktně vymezeném operačním prostoru. Ozbrojené skupiny nebyly poraženy, ale stáhly se z operačního dosahu IEMF mimo prostor operace a vyčkávaly na ukončení mise. Zatímco situace ve městě Bunia byla stabilizována, ve

zbytku regionu Ituri zůstávala bezpečnostní situace krajně zoufalá a mimo operační dosah IEMF nadále docházelo k masakrům civilního obyvatelstva a nejrůznějším zločinům.

Stanovením přesného data ukončení mise podstupovaly IEMF riziko neúspěchu mise, neboť v případě opožděného nasazení brigády Ituri by síly IEMF čeliły situaci charakterizované vznikem bezpečnostního vakua, a to přesně v době, kdy mělo docházet k předávání úkolů mise. Současně, za této situace, existoval propastný rozdíl mezi mnohem účinnějšími prostředky IEMF a prostředky mise OSN MONUC, což snižovalo důvěryhodnost postavení brigády Ituri.

Síly IEMF poskytnutím pomoci misi OSN MONUC prokázaly svoji vysokou akceschopnost a bojovou účinnost. Toto však bylo pouze krátkodobé vyjádření mezinárodní podpory misi OSN MONUC, která je ztělesněním dlouhodobé mírové aktivity OSN zajišťující dosažení stanovených mírových úkolů v krizových oblastech.

První samostatná vojenská operace EU a zároveň první operace ESDP vedená mimo území Evropy – operace Artermis – se stala důležitou zkouškou vyspělosti ESDP a potvrdila rostoucí vojenskou sílu a akceschopnost EU.

EU prokázala, že její politické a vojenské rozhodovací mechanismy spolu s institucemi jako jsou: politicko-bezpečnostní výbor EU, který zosobňuje vlády členských zemí, vojenský výbor EU a náčelníci generálních štábů členských zemí EU, vytvářejí dohromady strukturu, která má svoje nezastupitelné místo a je schopna přijmout potřebná rozhodnutí. Danou skutečností zůstává, že EU ve vojenské oblasti jednala poprvé samostatně daleko mimo území Evropy v oblasti rovníkové Afriky.

Je velice povzbudivé, že v relativně raném stadiu vývoje ESDP prokázala EU vysokou schopnost reagovat na vzenesý požadavek OSN o poskytnutí pomoci při řešení humanitární krize.

Operace Artermis ukázala, že členské státy EU jsou ochotny podílet se a přispět k řešení krizové situace, a že EU má dostatečné schopnosti umožňující na ni rychle reagovat.

Poznámka:

[1] Zpravodaj Evropských společenství, L143, 2003/423/CFCP, str. 50-52.

Použitá literatura:

- EU OHQ CJ3 [operační dokumentace EU OHQ a EUFOR RD CONGO 2006].
EUFOR Artermis - *To Intervene in Africa*. Potsdam, 2006 [prezentace].
UN Peacekeeping Best Practices Unit: *Operation Artemis. The Lessons of the Interim Emergency Multinational Force*. United Nations, UN Military Division, New York, October 2004, str. 1-17.
MACE Catrona. *Operation Artemis: Mission improbable? European Security Review Number 18*, International Security Information Service, Europe, Brussels, July 2003, str. 1-2.
GOURLAY Catrona. *Operations update: past, present and future. European Security Review Number 19*, International Security Information Service, Europe, Brussels, October 2003, str. 1-2.
GREVI Giovanni, LYNCH Dov and MISSIROLI Antonio. *ESDP operations*, European Union Institute for Security Studies, Paris, 2004, str. 4-5.
Dr. MISSIROLI Antonio. *Building a European Security and Defence Policy: What are the Priorities?* [Lecture in the International Seminar] The Cicero Foundation, European Union Institute for Security Studies, Paris, 12 June 2003. str. 5-6.
LINDEY-FRENCH Julian. *Lecture: Headline Goal 2010 and the concept of the EU Battle Groups - An Assessment of the Build-up of a European Defence Capability*. University of Munich-Centre for Applied Policy, Paris, 9 December 2005, str. 2-3.
HAMELINK Ron, LtCol. The Battle Groups Concept: Giving the EU a Concrete "Military" Face. *EuroFuture*, Royal Netherlands Army, Policy & Plans division EU Military Staff, Amsterdam, Winter 2005, str. 1.

Seznam zkratek:

CEUMC	Chairman European Union Military Committee	předseda vojenského výboru EU
CIMIC	Civil-Military Cooperation	civilně-vojenská spolupráce
CivPol	Civilian Police	civilní policie
CMC	Crisis Management Concept	záměr řešení krize
CPC	Civilian Police Committee	výbor pro činnost civilní policie
CPCO	Centre de Planification et de Conduite des Operations	Středisko plánování a řízení operací
CZE	Czech Republic	Česká republika
DGE	Directorate General for External Relations (European Commission - EU)	Generální správa zahraničních vztahů (Evropské komise - EU)
DPKO	Desk Peacekeeping Operations	sekce mírových operací (sekce MO)
DRC	Democratic Republic of the Congo	Demokratická republika Kongo
DSACEUR	Deputy Supreme Allied Commander in Europe	zástupce vrchního velitele spojeneckých sil v Evropě
ESDP	European Security Defence Policy	evropská bezpečnostní a obranná politika
EU	European Union	Evropská unie
EUMC	EU Military Committee	vojenský výbor EU
FCdr	Force Commander	velitel sil
FHQ	Force Headquarters	velitelství sil
GO	Governmental Organization(s)	vládní organizace
GT	(SG - Secretary General)	generální tajemník
GT/VP	(Secretary-General of the Council of the European Union/High Representative for the Common Foreign and Security Policy)	generální tajemník Rady Evropské unie a vysoký představitel Evropské unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku
HAS	Humanitarian Affairs Section/Section des Affaires Humanitaires	sekce pro humanitární záležitosti
HR	High Representative	vysoký představitel (VP)
IEMF	Interim Emergency Multinational Force	dočasné pohotovostní mnohonárodní síly
IIA	Ituri Interim Administration	prozatímní správa regionu Ituri
IO	International Organization(s)	mezinárodní organizace
JMC	Joint Military Committee	společný vojenský výbor
L	Liaison	styčný prvek
MO	(PKO - Peacekeeping Operations)	mírové operace (zachování, udržení míru)
MONUC	Mission des Nations Unies en République Democratique du Congo (United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo)	Organizační mise OSN v Demokratické republice Kongo
NGO	Non-Governmental Organization(s)	nevládní organizace
NGT pro MO	(USG - Under-Secretary for Peacekeeping Operations)	náměstek generálního tajemníka pro mírové operace
OHQ	Operation Headquarters	operační velitelství
OpCdr	Operational Commander	operační velitel
OPCON	Operational Control	operační řízení
PKO	Peacekeeping Operations	operace zachování (udržení) míru
PSC	Political and Security Committee	politicko-bezpečnostní výbor
RB OSN	(SC UN - Security Council United Nations)	Rada bezpečnosti Organizace spojených národů
RDC	Republique Democratique du Congo	Demokratická republika Kongo
SG	Secretary General	generální tajemník (GT)
SG/HR	Secretary General/High Representative	generální tajemník/vysoký představitel
SHAPE	Supreme Headquarters Allied Powers in Europe	Hlavní velitelství spojeneckých sil v Evropě
SVK	Slovak Republic, Slovakia	Slovenská republika
TACON	Tactical Control	taktické řízení
UN	United Nations	Spojené národy (OSN)
UPC	Union de patriots congoleses (Union of Congolese Patriots)	Svaz vlastenců Kongo
URBATT	Uruguay Battalion	prapor uruguayských ozbrojených sil
ZP	(Special Representative)	zvláštní představitel